

ใบความรู้ที่ ๒ เรื่อง โคลงนฤมุนาการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง พิเคราะห์น่านาสาร พินิจงานประพันธ์
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง โคลงสุภาษิตฯ รัชกาลที่ ๕ (๔)
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๒๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

โคลงนฤมุนาการ เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แปลมาจากสุภาษิตอังกฤษในปี พ.ศ. ๒๔๒๓ แต่งด้วยโคลงสี่สุภาพ มีบทนำเรื่อง ๑ บท เนื้อเรื่องอีก ๑๐ กิจ และสรุป ๑ บท ซึ่งแนวทางที่ควรปฏิบัติทั้ง ๑๐ นั้น เรียกว่า ทศนฤมุนาการ เป็นโคลงสุภาษิตที่มีความสำคัญ เพราะมีเนื้อหาที่สั่งสอน และเตือนใจคน สอนให้คิดรอบคอบ ก่อนที่จะพูดหรือทำสิ่งใดลงไป

จุดประสงค์ในการแต่ง จากชื่อ นฤมุนาการ ที่มีความหมายว่าไม่มีอาการเสียใจนั้น จุดมุ่งหมายของแต่งโคลงสุภาษิตนี้จึงมีขึ้นมาเพื่อเป็นข้อเตือนใจแก่ผู้ที่ปฏิบัติตาม ให้บุคคลนั้นไม่เสียใจกับการกระทำของตัวเอง ซึ่งแต่งด้วยลักษณะคำประพันธ์โคลงสี่สุภาพ

โคลงนฤมุนาการ อ่านว่า โคลง-นะ-รี-มุน-มะ-นา-การ แปลมาจากสุภาษิตอังกฤษเช่นกัน และประพันธ์ด้วยโคลงสี่สุภาพ มีบทนำ ๑ บท เนื้อเรื่อง ๑๐ กิจ และบทสรุป ๑ บท คำว่า “นฤมุนาการ” แปลว่าไม่มีอาการเสียใจ มาจากคำศัพท์ ได้แก่

นฤ	แปลว่า	ปราศจาก
ทุ	แปลว่า	ไม่ดี
มน	แปลว่า	ใจ
อาการ	แปลว่า	สภาพกิริยา

นฤ + ทุ + มน + อาการ = นฤมุนาการ แปลว่า “ไม่มีอาการเสียใจ” โคลงนี้มีจุดมุ่งหมายเตือนใจให้ผู้ปฏิบัติตามคำสอนไม่เสียใจกับการกระทำของตัวเอง

โคลงสุภาชิตนฤทมนการ

กิจ ๑๐ ประการที่ผู้ประพดยั้งไม่เคยเสียใจ

๑ บัณฑิตวินิจแล้ว	แถลงสาร สอนเอย
ทศนฤทมนการ	ชื่อชี้
เหตุผู้ประพดิปาน	ดังกล่าว นั่นนอ
โหม่นสเพราะกิจนี้	ห่อนได้เคยมี

๑. เพราะทำความดีทั่วไป

๑ ทำดีไปเลือกเว้น	ผู้ใด ไฉนเอย
แต่ผู้กไม่ตรีไป	รอบข้าง
ทำคุณอุดหนุนใน	การชอบ ธรรมนา
ไรศัตรูปองมล้าง	กลับช่องสรรเสริญ

(บทอาชยานหลัก)

๒. เพราะไม่ได้พูดร้ายต่อใครเลย

๑ เห็นห่างโมหะร้อน	ริษยา
สละส่อเสียตมารชา	ใส่ร้าย
คำหยาบจาบจ้วงอา-	ฆาตขู่ เชื้อเฮย
ไปหมิ่นนินทาป้าย	โทษให้ผู้ใด

๓. เพราะถามฟังความก่อนตัดสิน

๑ ยินคดีมีเรื่องน้อย	ใหญ่ไฉน กิติ
ยังบ่งเห็นไป	เด็ดด้วน
ฟังตอบสอบคำไข	คิดใคร่ ครวญนา
ห่อนตัดสินห้วนห้วน	เหตุด้วยเบาความ

๔. เพราะคิดเสียก่อนจึงพูด

๑ พาที่มีสติรู้	รอกิด
รอบคอบชอบแลผิด	ก่อนพรั้ง
คำพูดพ่วงลิขิต	เขียนร่าง เรียงแฮ
ฟังเพราะเสนาจะต้อง	โสตทั้งห่าภัย

(บทอาขยานหลัก)

๕. เพราะงดพูดในเวลาโกรธ

๑ สามารถอาจห้ามงด	วาจา ตนเฮย
ปางเมื่อยังโกรธา	ขุนค้ำ
หยุดคิดพิจารณา	แพ้ชนะ ก่อนนา
ชอบผิดคิดเห็นมั่น	ไม่ยังเสียความ

๖. เพราะได้กรุณาต่อคนที่ถึงอับจน

๑ กรุณานรชาติผู้	พ้องภัย พิบัติเฮย
ช่วยรอดปลอดภัย	สว่างร้อน
ผลจักเพิ่มพูนใน	อนาคต กาลแฮ
ชนจักชูชื่อชื่อน	ปางเบื้องประจวบ

๗. เพราะขอโทษบรรดาที่ได้ผิด

๑ ไตกิจผิดพลาดแล้ว	ไปละ ลืมเลย
หย่อนทฐิมานะ	อ่อนน้อม
ขอโทษเพื่อคารวะ	วายบาด หมายแฮ
ดีกว่าปดอ้อมค้อม	คิดแก้โดยโง

(บทอาขยานหลัก)

๘. เพราะความอดกลั้นต่อผู้อื่น

๑ ชั้นดีมีมากหมั่น	สันดาน
ใครเกะกะระราน	อดกลั้น
ไปฉุนเฉียวเฉกพาล	พาเดือด ร้อนพ้อ
ผู้ประพடுத்தั้น	จักได้ใจเย็น

๙. เพราะไม่ฟังคำคนพูดเพศนิทาน

๑ ไปฟังคนพูดฟัง	พินเฟือ
เท็จและจริงงานเจือ	คละเคล้า
คือมิดที่กรีดเถื่อ	ท่านทัว ไปนา
ฟังจะพาพลอยเข้า	พวกเพ้อรังควาญ

๑๐. เพราะไม่หลงเชื่อข่าวร้าย

๑ อีกหนึ่งไปเชื่อถ้อย	คำคน ลือแฮ
บอกเล่าข่าวเหตุผล	เรื่องร้าย
สืบสอบประกอบจน	แจ่มเท็จ จริงนา
ยังบ่ด่วนยกย้าย	ตื่นตื่นก่อนกาล
๑ ข้อความตามกล่าวแก้	สืบประการ นี้นอ
ควรแก้ความพิจารณา	ทัวผู้
แม้จะไปขาดปาน	โคลงกล่าว ก็ดี
ควรระงับดับสู้	สงบบ้างยังดี